

VENÄJÄN ENSIMÄINEN NAINEN

Suom. L. G.

(Tämän keskustelun kirjoittaja on Louise Bryant, Venäjällä toista vuotta sitten lavantautiin kuolleen amerikalaisen kommunistin John Reedin vaimo. Tämä on ainoa virallinen keskustelu, jonka Nikolai Leninin vaimo koskaan on antanut sanomalehtiraportterille. — Suom.)

Vastoin yleisiä luuloja on komissaarien vaimojen elämä vaikeaa. Oletakoon esimerkiksi Leninin vaimo, Nadejda Constantinova Krupskaja. Vaikka hänellä on huono terveys tekee hän kuitenkin käytännöllistä työtä puolueen hyväksi. Hänen laati-mansa on se suunnitelma, jonka mukaan Venäjällä lukitaidottomia aikuisia opetetaan lukemaan. Osoitukse- na siitä, miten hyvin hänen suunnitelmansa menestyy ovat opetusministeri Lunacharskin erinomaiset tilastot, joitten mukaan yksistään Moskovassa 80,000 ihmistä on oppinut lukemaan ja kirjoittamaan. Punaisessa armeijassa on ainoastaan 25 prosenttia luku- ja kirjoitustaidottomia sen sijaan, kun tsaarin armeijassa oli samaa taitoa vailla olevia 85 prosenttia. Kommunistit taistelevat luku- ja kirjoitustaidottomuutta niin kuin ruttoa- tautia vastaan ja yhdistävät luokka- tietoisuuden kasvattamisen eroitta- mattomasti kaikkeen kehitystyöhön- sä.

Tulin kovin haiseksi kun Krupskaja kutsui minut vierailulle luokseen asuntoonsa. Kirjojen laatu, joita ihmiset lukevat, kuvat heidän seinillään värit, joista he pitivät, kaikki ne puhuvat ihmisten luonteesta — ja minä olin utelias. Oli juuri auringon las- kun aika kun kävelin Kremlin port- tien lävitse oikeustalolle, jossa Leni- nillä on virastonsa ja jonka toisessa osassa on hänen asuntonsa. Laskeva aurinko heijelti kullan ja purppuran hohdettaan huippukattoisille raken- nuksille saaden tuon vanhan linnoi- tuksen näyttämään mielikuvitukselli- selta ja epätodennäköiseltä. Minulla ei ollut mitään valkeuksia päästä eri vahtien sivultse. Minulla ei ol- lut ainoastaan tavan mukaista pas- sia, vaan vielä Leninin omakätinen kirje varustettuna virallisella leimal- la.

Krupskajan ovella oli minua vastassa vahti ojeruutui pistimien. Hän oli yksinkertainen talonpoika pyöre- hine, hyväntahtoinen kasvoineen. Kun hän oli lukenut upakirjani sa- noi hän hymyillen: "Toveri odottaa." Sen jälkeen hän hiljaa koputti ovella ja Krupskaja itse tuli ulos ja otti mi- nun molemmat käteni lämpimään ter- vehdykseen. Heti kun olimme pie- nessä eteisessä, lukitsi hän oven aseta- en avaimen läheiselle hyllylle. Sit- ten hän vei minut pienen, mutta hy- vin puhtaaseen nukkumahuoneeseen. Katsoessani ympärilläni huomasin heillä olevan vain kaksi pientä huone- ta: tämä nukkumahuone ja toinen pieni huone, jota käytettiin ruoka- ja asuinhuoneena Leninin täsmälleen noudattavat Moskovan äärimmäises- tä asutustulasta johtuneita säädök- siä.

"Huoneessa, jossa olimme, oli vuo- de, neljä eli viisi tuolia, kirjoituspö- tä, täyteen kirjajhylly ja leposohva. Jokainen huonekalu oli täsmälleen paikallaan, ei mitään papereita eikä vaatekappaleita heiteytynä sinne tänne, niin kuin on tavallinen venäläinen tapa. Ennen kuin istuudunme tuli huoneeseen nuori, noin 18 vuotias tyt-

tö ja Krupskaja sanoi: "Hän on mi- nun veljentyttöni. Hän tavallisesti on luonani Rakastan häntä ja haluan teidänkin tulevan tutustumaan häneen."

Krupskaja puhui englanninkiel- tä käytännöllistä harjoitusta vailla ole- van henkilön hitaudella. Tuntiansa että huomasi hänen tapailevan sa- noja, rupesi hän pyytelemään anteeksi "Mitä kieltä puhuisimme?" hän kysy- si. "John Reed aina mieluummin halusi puhua ranskaa, mutta ehkä se on teille vaikeaa."

Sanoin hänen englanninkielensä o- levan moitteetonta. Sille hän hymyi- li. "Hyvä. Puhumme englanninkiel- tä. Ja jos minä puhun hitaasti ei se häiritse. Olen koko illan säästännyt teille. Mutta teidän ei pidä vertailla minun sanavarastoni Kollontain eli Balabonovan sanavarastoon."

Slaavilaiselle luonteelle ominaisel- la läheisen tuttavuuden tunteella alkoi hän kertomaan eräistä kesäistä kokemuksistaan. Eräs englantilainen edustaja tuli hänen luokseen tuoden tulkin mukanaan. "Täytyy sanoa, et- tä sen tulkin englanninkielä oli rajat- tomasti huonompaa kuin minun. To- dellisuudessa ei hän ollenkaan yrit- tänytkään minua ymmärtää. Kuun- telen hänen tulkitsevan minua väärin niin kaupan jaksoin, jonka jälkeen pyysin anteeksi englanninkielellä ja rupesin oikomaan koko keskustelun."

Heti istuuduttuamme sievä ja ystä- vällinen kissa käveli yli lattian ja hyppäsi Krupskajan polvelle. Ker- roin hänelle Amerikassa kuulleeni ju- tun, jonka mukaan Lenin erikoisesti pitää kissoista. Sanottin niitä hänel- lä olevan seitsemän.

Sellainen juttu sai Krupskajan nau- ramaan. "Se on erinomainen esimerk- ki siitä miten kaikki Venäjän asiat hoidetaan", sanoi hän. "Tosiasi- on tämä: molemmat, sekä mieheni, että minä pidämme paljon eläimistä, mut- ta ei kukaan Venäjällä halua pitää kotieläimiä ruuan niukkuuden takia. Kissa on enemmän tai vähemmän it- senäinen elukka. Meillä on vain yksi kissa. Mutta että amerikalaisen kir- joittajan ollenkaan kannattaa siitä kirjoittaa, tulee meillä olla ainakin seitsemän kissaa!"

Sifinä pienessä huoneessa oli viileää ja levollista vaiteluaan hämärän levi- tessä ylt'yleensä. Akkunat olivat au- ki ja minä huomasiin kasveja pienissä ruukuissa akkunalaudalla — punaisia leijonankitoja ja sini-valkoisia ja kelta- isia kevätesikkoja. Yhtäkkiään ku- vataulua ei ollut noilla pehmeänhar- mailla seinillä. Minä eritoten pidän siitä vaikutuksesta, jonka tekee se, että ei kuvatauluja ole pienen huoneen seinillä. Krupskaja, jolla oli matala ääni ja musta puku, kalpeat kasvot ja valkoiset kädet ilmai sor- muksia, sopivasti sulautui tähän huoneeseen.

Hän kysyi minulta, miksi jätän Ve- näjän ja minä selitin hänelle haluan- ni kirjoittaa uuden kirjan ja koota Johnin käsikirjoitukset muistojulkai- suun. Hänen kasvonsa tulivat mur- heellisiksi. "Oli melkein ihme", sa- noi hän, "että ulkomaalainen voi kir- joittaa kirjan, joka ikäänkuin taika- voimalla ilmaisi vallankumouksen oi- kean hengen."

Hän kumartui ja kosketti kättäni. "Kuinka vaikeaa se mahtakaan ol- la!" hän sanoi. "Tunnettoko olevan- ne yksin?"

Nyökkäsin, jota seurasi vaitiolo, sitten hän äkkiä nousi ylös ja huo- dahti: "tulkaa, juokaamme teitä!" Kuinka tosi-venäläinen oli se huomau-

Liikkeenhoitajan Nurkka

HUOMAUTUS TOVERITTAREN LUKIJOILLE!

Yleisen huonon ajan vuoksi, mikä johtuu yleisestä työttömyydestä, annetaan Toverittaren PUOLENVUODEN, uusista ja uudistustilauksista Helmi Mattsonin kirjoittama runoteos "Vapautta Varroissa" palkkiona.

Johtokunta on päättänyt, että tuota teosta ei saa kukaan suoranaisesti ostamalla, mutta koska sitä on vielä joku määrä jäljellä, niin se annetaan tällä tavalla loppuun.

Kilirehtikää uudistamaan tilauksenne ennenkuin tuo ajankukainen ja ter- vettä runoutta sisältävä teos on loppunut. Uudet tilaujat, otakaa tämä myös- kin huomioon.

TOVERITTAREN LEVITYSOSASTO, Box 99, Astoria, Oregon.

ILOISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

kuuluu huudahdukset ja kuiskeet kohta kaikelta. Luokkatoverien työllä- nenkin ottaa tuon toivotuksen vastaan ilostuen, kun hän vaan tietää, että se tulee luokkatoverilta. Luokkatoverilta kuullen me ymmärrämme, mitä tuolla toivomuksella sorrettu palkkaaja tarkoittaa.

Kaikki onnentoivotukset, jotka tulevat työväenlehtien kautta, ovat ikään- kuin rohkaiseva viesti, siirtyen sydäimestä sydämeen. Vallankumouksellinen työläinen ottaa onnentoivotuksen vastaan vain luokkatoveriltaan.

Liittäkää nimenne Toverittareissa onnea toivottavien työllänsimien jouk- koon. Antakaa toiveenne sen kautta siirtyä koko Toverittaren lukijakun- nalle. Teillekin toivottavat taisteluntoa ja uskallusta, onnea ja menestystä kaikki ne, joittenka nimet ovat julaistuna Toverittaren onnentoivotus-osas- tossa.

Onnentoivotukset maksavat 25c nimi Perheitten nimet saapi samalla hin- taa, jos ne kirjoitetaan esim. näin: Johanna ja Leon Trotsky ja lapset. Mutta jos ne kirjoitetaan esim. näin: Leena, Paavo, Maria, Johannes, Kaisa ja Matti Kekkonen, maksaa se 35c kerta julaistuna. Tila ja ilmoituksen muoto asetetaan lehteen sellaisena kuin henkilö sen haluaa ja on maksanut siitä. Ra- ha on lähetettävä onnentoivotuksen mukana. Osoitakaa kirjeet:

TOVERITARI, Box 99, Astoria, Oregon.

(Käyttäkää allaolevaa listaa onnentoivotusten lähettämisessä. Leikatkaa irti ja lähettäkää se täytettynä Toverittaren konttorille.)

IRTILEIKATTAVA

Liittäkää nimeni niiden onnittelijain joukkoon, jotka Toverittareissa tu- levat toislaan tervehtimään joulutervehdyksillä ja julkaiskaa

.....kertaa.....kerran (Toinen pyyhittävä pois) Rahaa seuraa muka- na ilmoittamisesta \$.....

NIMET .....

PAIKKAKUNTA .....

tus! Monta kertaa vaikeina hetkinä jota ensimmäin pelkäsin kysyä. Halu- olen heidän kuuluttu tekevän tuon sa- man kodikkaan huomautuksen.

Hänen nuori veljentyttärensä kut- sui mieldä toiseen huoneeseen, joka oli yhtä yksinkertainen kuin ensimmäi- nenkin. Pieni mahonkinen kello tikitti viehättävästi astiakaapissa, kukkia o- li täälläkin akkunoilla, enemmän kir- joja, puolen tusinaa tuoleja ja pyöreä pöytä peitettynä mustalla öljyvaat- teella. Palvelijoita ei ollut. Krup- skaja itse valmistui teen.

Hän kertoi minulle juuri lopetta- neensa Upton Sinclairin "Jimmie Hig- ginsin" lukemisen. "Se on hyvä kir- ja", sanoi hän "sillä sain selvän kä- sitteen minkälainen yleensä on ame- rikalainen sosialisti. Se on surkeaa ja harhaan johtavaa, mutta samalla opettavaista. Haluaisin tuntea Sinc- lairin. Onko hän kommunisti? On- ko hän kirjoittanut muita kirjoja?"

Kerroin hänelle mitä yllänsä- tien Sinclairista. Hän kuunteli mie- lenkiinnolla ja sanoi haluavansa lu- kea "Junglen" ja "Bras Checkin." Mi- nä sanoin: "Olen varma siitä, että hän lähettäisi teille nimikirjoitukse- llaan varustetun kappaleen kaikista kirjoistaan, jos hän tietäisi niitten teidän mieltänne kiinnostavan."

Krupskaja oli hyvillään, mutta ei näyttänyt uskovan. "Niinkö", hän sanoi, "miksi hän niin tekisi? Hän ei ehkä ole mitään koskaan kuullut minusta." Hänen vaatimattomuude- seen oli jotakin hästättävää.

Puhumme pitkän ajan hänen työ- tään ja hän kyseli minulta ihmisistä, joita tapasin pitkällä etelän matke- llani. Lukuisat henkilöt, joista puhuin- me, olivat hänen opetuskomiteansa jäseniä. Lopuksi kysyin kysymykse- ni linnoitukseen...

Ovella jälleen puristimme toistem- me käsiä ja pois kävellessäni kuuli avaimen kieriävän lukossa. Päästy- äni kadulle oli yö levinnyt yli kaupun- gin ja ilma oli viileä ja miellyttävä. Soitilat lauloivat ■ikkessään Krem- lin linnoitukseen...